

A photograph of a rural landscape. In the foreground, a large, leafless tree with a thick trunk stands on the left. In the middle ground, a group of white sheep with red markings on their backs are grazing in a green field. To the right, there is a two-story brick building with a dark roof and a window. The background shows a flat landscape under a pale sky.

De Moezeköttel

Joop Keurentjes

Colofon

Tekst:	Joop Keurentjes
Fotografie:	Bennie Evers Tonnie Bosman Jan Tinnevelt Jan Beumer Vincent Weijermars Wiet van Loosen
Correctie:	Wiet van Loosen / Gerrit Doornink
Bronnen:	Archief OVG. Met dank aan Jan Tinnevelt Archief CLM. Met dank aan Nico Snelting Archief ECAL. Met dank aan André Janssen Archief Gemeente Gendringen Het Meghlo dat Megchelen werd. W. Winands Er Op of er Onder. Nederkoorn en Stork Wikipedia.org Met dank aan: Gea de Weerd en André Janssen
Vormgeving:	Gerrit Doornink
Ontwerp omslag:	Gerrit Doornink
Uitgave:	Geunhuis Producties/Stichting De Moezeköttel
Realisatie:	Geunhuis Producties De Heurne
ISBN/EAN	978-90-79864-26-3

© 2015©2014 Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veele-
voudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in
enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opna-
men, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de au-
teur en/of uitgever.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens
wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kun-
nen doen gelden, kunnen zich binnen vier weken na verschijning tot de uitgever wenden.

Dit boek is met de grootst mogelijke zorg en met beste weten samengesteld. Uitgever en
auteur(s) aanvaarden geen aansprakelijkheid voor schade die het gevolg is van
handelingen die gebaseerd is op onze informatie.

INHOUD

INLEIDING	
Oorzaak en gevolg	7
WERELDOORLOG II	
Mobilisatie	9
De inval	14
Nederland in oorlog met Duitsland	18
De bezetting	23
De luchtoorlog	30
6 augustus 1941	31
26 maart 1942	33
Het verhaal van Bernard van Aken	37
2 juni 1942	38
31 oktober 1942	39
13 mei 1943	41
13 juni 1943	42
15 maart 1945	46
Een bijzondere ontmoeting in de lucht	48
De gevolgen van de luchtoorlog	51
BEGIN VAN HET EINDE	
De invasie	52
Bevrijding	53
Kamp Rees	58
Hanni Fink	61
Slachtofferhulp	62
Mies Neuhaus	64
De bevrijding van Megchelen wordt duur betaald	64
Herinneringen – publicaties	67
Gedenkteken Megchelen	71
Herdenkingstocht	71
Mahnmal Rees	75
De eerste jaren na de bevrijding	76
DE MOEZEKÖTTEL	
Een klein boerderijtje	79
Goes Roes	82

De laatste nacht in de Moezeköttel	83
Op de Zwanenburg	85
Onderdak bij Jan Reintjes	87
De wederopbouw	90
Het tientje van Liefstuck	91
De noodwoning	93
Willem Roes-Gerarda Kapelle. 1945 – 1951	95
Hent Visser-Marie ter Beke. 1951 – 1955	98
Hugo Meeldijk-Maria Löevering. 1955 – 1966	101
Gerard en Dianne Hettelaar. 1966 – heden	106

EEN TWEDE LEVEN

De restauratie van de Moezeköttel	113
Projectbeschrijving noodwoning	116
Doelstelling	117
Geschiedenis noodwoning	117
Verval	118
Plannen	118
Functies	119
Fase 1	119
Meiboomgedicht	127
Fase 2	129
Lesbrieven	136
Het vfonds	138
Aanvraag subsidie	139
Dat gaat zo maar niet!	140
Hernieuwde aanvraag subsidie	141
Toekenning subsidie	145
Een bewogen jaar	146
Bouwcombinatie Moezeköttel	146
Geldkistje	151
Telefoonpalen	153
Moestuin	157
Gevelteken van Bennie Reintjes	159
Het gastenboek	162
Opening Moezeköttel	168
Tot slot	183
Sponsors	187

INLEIDING

Oorzaak en gevolg

Het was op een mooie voorjaarsdag in mei 2014 dat ik van de projectgroep, die zorgt voor de restauratie van de noodwoning 'De Moezeköttel' in Megchelen, een telefoontje kreeg: Of ik genegen was om een verhaal te schrijven met als onderwerp: 'De Moezeköttel'. Natuurlijk was ik daartoe bereid. Sterker nog, ik vond het een vererende opdracht. 'De Moezeköttel', een noodwoning die kort na de Tweede Wereldoorlog gebouwd is in het buitengebied van Megchelen, spreekt mij aan en alles wat daarmee te maken heeft, heeft mijn interesse. Om de geschiedenis van 'De Moezeköttel', het hoe en waarom, goed te kunnen begrijpen en vast te leggen, is het van belang om het verhaal in een chronologische volgorde te vertellen en een aantal jaren vóór de bouw van het piepkleine huisje te laten beginnen. En dat begin van een overigens boeiend en spannend verhaal is exact te bepalen, namelijk op 10 mei 1940 met de inval van het Duitse leger in ons land, met als gevolg vijf jaren van bezetting, terreur en onderdrukking. Eind maart 1945 kwam er pas een einde aan toen de geallieerden bij Rees de Rijn overstaken en aan hun opmars richting Nederland begonnen. Megchelen was het eerste dorp boven de grote rivieren dat bevrijd werd. Het dorpje lag dagenlang in de frontlinie en betaalde een afschuwelijke prijs voor zijn bevrijding. Toen de kruiddampen op Eerste Paasdag, 1 april een beetje opgetrokken waren, bleek dat een groot gedeelte van het huizenbestand in het dorp geheel of gedeeltelijk was verwoest. Ook de vele grote en kleine boerderijen in het buitengebied waren in brand geschoten of zwaar beschadigd. Al snel na de bevrijding hernam de bevolking zich weer en begon voortvarend aan het opruimen van het puin en het herstel van de woningen. Om snel weer een voorlopig dak boven het

hoofd te hebben werden er tal van noodwoningen gebouwd in Megchelen en naaste omgeving. Deze woningen werden veelal opgetrokken van afgebikte stenen en ander materiaal van het verwoeste huis of de boerderij.

Al die noodwoningen zijn nu, zeventig jaar later, allemaal als woning weer verdwenen behalve één, 'De Moezeköttel'. Deze heeft de tand des tijds doorstaan en is, prachtig gerestaureerd, weer in zijn oorspronkelijke staat te bewonderen. Over dat piepkleine huisje en alles wat daar mee te maken heeft gaat dit verhaal. Over de oorzaak en noodzaak tot de bouw van al die onooglijke, kleine huisjes. Het was het logische antwoord op de oorzaak en de gevolgen daarvan.

Joop Keurentjes